

Haarlem: het medialandschap

Inleiding

Haarlemmers hebben heel wat mogelijkheden kennis te nemen van gebeurtenissen in Haarlem. Met drie gratis lokale weekbladen¹, enkele wijkkranten, een gratis maandblad², een lokale omroep³, een regionale omroep⁴, enkele lokale nieuwssites⁵ en met het Haarlems Dagblad⁶ lijkt het medialandschap pluriform.

Die schijn bedriegt. De media plukken grotendeels uit dezelfde ruif. Berichten waarmee de gemeente, politie, actiegroepen, welzijnsorganisatie en culturele instellingen de lokale media bestoken worden door de redacties omhelsd. Vrijwel ongefilterd komen die in de kolommen of op de zenders. Dat leidt per saldo tot een groot bereik van die informatie maar veel differentiatie is er niet.

Bladen

De vier gratis bladen vinden in advertenties hun verdienmodel. Wie uit wil gaan, cultuur wil bezoeken of een cursus wil volgen komt ruimschoots aan zijn trekken. Bij de weekbladen, die huis aan huis worden bezorgd, zijn het vooral persberichten die aan de berichten ten grondslag liggen. Een enkele keer plaatsen ze een zelfgemaakt portret of reportage. De twee-maandelijke Stadsglossy (af te halen bij adverteerders, een abonnement kost 29,95, oplage onbekend) plaatst grotere in eigen huis geschreven en rijk geïllustreerde portretten of reportages. De UIT-krant (eens per maand, huis aan huis in 'de betere wijken') plaatst vooral korte aankondigingen voor mensen die graag uitgaan. De redactionele tekstjes zijn veelal gekoppeld aan advertenties.

Haarlem 105

Haarlem heeft al lang een lokale omroep die grotendeels uit publiek geld wordt betaald. Momenteel transformeert de omroep van lokaal naar 'boven-lokaal'. De omroep heeft een site, zendt 24 uur radio uit en heeft incidenteel een televisieprogramma. Alle medewerkers doen hun werk onbezoldigd. Van oudsher is de lokale omroep een kweektuin voor talent.

Radio

De radio moduleert vooral lichte muziek, overdag doorgaans soepel aan elkaar gepraat door jonge (vooral mannelijke) dj's. 's Nacht en ook overdag draait er geregeld non-stop muziek. Twee keer per week wordt in de avonduren vanaf locatie een praatprogramma uitgezonden. Ook bij manifestaties is de zender op radio geregeld present.

De site

De site bevat nieuwsberichten die (soms) ook worden voorgelezen in vooral de vroege ochtend. De meeste berichten bestaan uit 'kleine' nieuwtjes. Van eigen nieuwsgaring is zelden sprake, hoewel sommige artikelen (en ook items op radio) worden betrokken van NHnieuws, waarmee een samenwerkingsrelatie bestaat.

¹ [Haarlems weekblad](#), [De Haarlemmer](#) en de [UIT-krant](#)

² [HRLM stadsglossy](#)

³ [Haarlem105](#)

⁴ [NHnieuws](#)

⁵ <https://haarlem.nieuws.nl/>, <https://haarlemsbodem.nl/>

⁶ [Haarlems Dagblad](#)

De televisie

Net als bij de radio zijn de tv-uitzendingen (ongeveer eens per week) technisch goed verzorgd. De programmering is licht.

Haarlems Dagblad

Deze krant is een editie onder de vlag van Telegraaf Media Groep. De stadsredactie werkt met ongeveer 9 fte's en enkele freelancers.

De krant wordt zes keer per week op ca 23-duizend adressen bezorgd. De uitgever becijfert dat iedere krant gemiddeld door drie mensen wordt gelezen.

De meeste redacteuren hebben een eigen aandachtsgebied. Politiek, zorg, justitie, horeca en bedrijfsleven en cultuur zijn het belangrijkste. Een redacteur verslaat Bloemendaal, een ander Zandvoort en Haarlemmerliede, weer een ander richt zich op Heemstede en de Hillegom. De portefeuille onderwijs is met het vertrek van een collega vervallen en wordt ad-hoc ingevuld.

Site

Veel artikelen worden doorgeplaatst op de site. De krant gebruikt vooral Facebook (ruim 14-duizend likes) om bezoek te genereren. De site, die niet uitblinkt in overzichtelijkheid, heeft grotendeels een betaalmodel. De redactie heeft zelf geen inzicht in het bezoek op de site.

Haarlem.nieuws.nl⁷

Een nieuwe speler in het nieuws is haarlem.nieuws.nl. Nieuws.nl is een soort romp-site die probeert voet aan de grond te krijgen in een groot aantal gemeenten. De journalist Dimitri Walbeek redigeert de Haarlemse site. Van hem wordt verwacht dat hij regelmatig, liefst dagelijks, een nieuwsbericht plaatst. Door links op Facebook te plaatsen genereert hij bezoek aan zijn site, die inkomsten verwerft van adverteerders. .

De honorering is minimaal en bij lange na niet genoeg om van te leven. Haarlem.nieuws is een samenwerking aangegaan met NHnieuws. Daar werkt Walbeek vier dagen per week voor. Veel van zijn eigen bijdragen aan NHnieuws plaatst hij door op Haarlem.nieuws. Hij ziet ook dat het niet bijdraagt aan verdiepende journalistiek. „Veel media plukken uit dezelfde ruif.”

Haarlems bodem⁸

Haarlems Bodem begon in 2012 en heeft sinds 2013 een site. De toon erop is los, de doelgroep jong. De aandacht gaat uit naar kunst, cultuur en lifestyle. Het wordt hoofdzakelijk door vrijwilligers gevuld maar geregeld ook schakelt uitgever/captain Dennis Cup zzp-ers betaald in.

Zo nu en dan verschijnt er een bijdrage. Het lukt nog niet om dagelijks updates te plaatsen. Er wordt verdiend met het maken van advertorials, die worden op de site geplaatst en de opdrachtgever krijgt ze voor eigen gebruik. Sinds dit voorjaar heeft Cup zijn baan opgezegd en hoopt met het initiatief zijn geld te verdienen. De site is ook actief op Instagram en heeft

⁷ [Haarlem.nieuws.nl](http://haarlem.nieuws.nl)

⁸ [Haarlems bodem](http://haarlemsbodem.nl)

daar ruim 5-duizend volgers. Bezoek aan de site wordt volgens Cup grotendeels gegenereerd via links op Facebook.

NHnieuws (voorheen RTVNH) brengt nieuws uit Noord-holland op radio, televisie en de site. De publieke omroep, waar uitsluitend betaalde mensen werken, bestrijkt de hele provincie maar ook Haarlem komt in de berichtgeving geregeld boven drijven. Doorgaans met lichte informatie, veelal geplukt van facebook (130-duizend likes) of uit persberichten. De omroep krijgt ook geregeld tips.

Voor iets zwaarder nieuws uit de stad leunt de omroep geregeld op de berichtgeving van Haarlems Dagblad. Informatie uit de gemeenteraad is zeldzaam.

Haarlem, en ook de drie direct omliggende gemeenten, worden doorgaans gecoverd door een vaste medewerker. Die volgt het lokale nieuws en trekt er ook op uit met camera en microfoon.

De site lijkt steeds meer invloed te hebben op de journalistieke oriëntatie van de redactie. De meest gelezen verhalen staat bovenaan, medewerkers zien ook het aantal kliks. Zo weten ze wat mensen graag lezen. Honden die het slachtoffer zijn van rot vlees, een kip die van het balkon valt en een dashcam-video van een gevaarlijke verkeerssituatie doen het op de dag van dit schrijven goed. Zwaarder nieuws uit de provincie verdwijnt zo snel naar de achtergrond.

Publicaties van NHnieuws kunnen vrij makkelijk leiden tot landelijke berichtgeving. Met name de NOS heeft permanent een antenne gericht op de berichtgeving van regionale omroepen. Zo kwam nieuws van Haarlems Dagblad over een dubieuze huizentransactie landelijk in de aandacht nadat ook NHnieuws het op pikte.

Spaarnestroom

Spaarnestroom⁹ is een typisch blog. Er staan geen advertenties op, er is ook geen verdienmodel. Twee journalisten (Paul Lips en Remco van der Kruis) vullen het in hun vrije tijd met vooral culturele informatie. Zowel recensies als interviews als reportages krijgt de lezer onder ogen.

Wijkkranten

Haarlem heeft een groot aantal wijkraden. Een aantal geeft ook kranten uit, hier en daar wordt ook geïnformeerd via websites of Facebook. Het blijkt lastig zicht op deze uitingen te krijgen. Zover het zicht reikt vullen de redacties vier à zes keer per jaar hun uitingen vooral met verslagen van wijkraadsvergaderingen of van werkgroepen. Het voorwoord komt vaak van de voorzitter, geregeld is er een portret van een buurtbewoner. Daarnaast nemen ze algemene berichten op. Die variëren van gemeenteberichten tot waarschuwingen van de wijkagent. Op het gemeentehuis worden de kranten niet bewaard.

⁹ [Spaarnestroom](#)

Interviews

Haarlems Dagblad

Bill Meijer is chef van de stadsredactie van Haarlems Dagblad. Zijn redactie, gevestigd aan het Stationsplein, maakt dagelijks ca 12 pagina's en is volkomen autonoom in de nieuwsselectie. Voor groot nieuws kan hij inbreken op de voorpagina van het eerste katern, dat in Amsterdam wordt gemaakt. Lokaal nieuws met landelijke impact wordt zo nu en dan aangeboden voor andere pagina's in het eerste katern.

Meijer vindt dat de krant 'nog net' voldoet als brenger van nieuws en duiding. Als 'waakhond van de democratie' heeft de krant wel ingeboet. Journalistiek onderzoek is een heel andere tak van sport dan het doen van verslag en het geven van duiding. Onderzoek is tijdrovend en de uitkomsten leiden lang niet altijd tot bruikbare kopij. Die 'luxe' kunnen verslaggevers zich niet meer permitteren.

Heel soms lukt het wel onderzoekswerk te doen. Als zich een talentvolle stagiair aandient kan die zich op een onderwerp storten. Omdat op zijn redactie over veel senioriteit beschikt kan de stagiair rekenen op intensieve begeleiding. Geregeld zwaaien studenten af met het compliment dat ze enorm veel geleerd hebben. Met lede ogen ziet Meijer ze dan vertrekken naar concurrerende media die wel vacatures hebben of (freelancers) beter betalen.

Haarlem 105

Peter Havinga geeft als hoofdredacteur leiding aan ongeveer tachtig vrijwilligers. In de dagelijkse praktijk ziet hij een heel klein groepje enthousiastelingen dat met man en macht aan de uitzendingen en de site werkt. Alle anderen dragen incidenteel bij.

Het regelwerk rond vrijwilligers noemt Havinga de grootste zorg. Als er geld zou zijn zou hij dat steken in de begeleiding en organisatie rond vrijwilligers.

De omroep draait op een begroting van ongeveer 1,5 ton. Bijna 108.000 euro komt binnen van het Rijk, gelijk aan 1,30 euro per huishouden. Daar staat als tegenprestatie de zogeheten ICE-norm als voorwaarde tegenover: Vijftig procent van de uitzendingen moet Informatie, Cultuur en Educatie omvatten. Wie de programmering tegen het licht houdt mag vaststellen dat hier vindingrijk mee wordt gerekend.

Aan de uitgavenkant zijn de grootste posten huisvesting, Buma/Stemra-rechten, techniek, zender, toegang tot de netwerken van Ziggo en UPC en pakketaanbieders zoals KPN. Deze vaste kosten bedragen ruim 110.000 euro.

bereik

Het bereik van de zender is moeilijk meetbaar. Onderzoek van twee jaar geleden wees op een bereik van 10-duizend kijkers en luisteraars per week. Over de tijdsduur dat mensen de zender bezochten bestaan geen gegevens, ook niet over de waardering. Te verwachten valt dat de lichte muziek voor een aantal luisteraars een aangenaam decor is.

Een indicator voor het bereik zou een spelletje kunnen zijn dat maandag tussen de middag wordt gespeeld. Luisteraars mogen dan een geluidsfragment raden. Er wordt niet bijgehouden hoeveel mensen reageren. Ook de wekelijkse poll op de site meldt niet hoe vaak er op gestemd is.

De gemeente

Karin Nab (Hoofd communicatie gemeente Haarlem)

Iedere dag neemt een medewerker alle voor de stad relevante media-uitingen door. Heel veel werk is dat niet. Haarlems Dagblad is de grootste en meest gezaghebbende nieuwsbrenger. en 'eigenlijk ook de enige'. NHnieuws, de provinciale nieuwsbrenger, bericht zelden over Haarlem. Dat geldt ook voor de lokale zender Haarlem105. Wijkkranten tippen hier en daar wel echte kwesties aan, die gaan dikwijls over overlast op straatniveau. Haarlems Dagblad volgt het politieke nieuws nauwgezet via verslagen van commissies en de raad. Een eigen journalistieke agenda ziet ze niet vaak terug in de knipsels. Ze wijst op een discussie over schuldhelpverlening aan jongeren. De krant bericht de politieke tegenstellingen maar de problematiek, die vele aspecten kent, diept de krant niet uit¹⁰. De politieke berichtgeving van de krant wordt met argusogen gevolgd in het stadhuis en in de fractiekamers. Daar wordt er veel gewicht aan gegeven. Ze signaleert dat dergelijke berichten in de cirkel krant-raad-college-krant ronddraaien. Haar indruk is dat lezers er weinig van op steken, zeker als de krant niet aan duiding toekomt. De gemeente geeft maandelijks de stadskrant uit, als bijlage bij De Haarlemmer. Daarmee wordt midden volgend jaar. In plaats daarvan vult haar afdeling een site waar media naar hartelust en vrij van rechten uit kunnen putten.

Colofon en verantwoording

Dit document is door Max Sipkes¹¹ opgesteld op verzoek van De Pletterij en de stichting Stadsgesprekken. Aanleiding is een debat dat de vraag opwerpt of het medialandschap voldoende divers is voor een goede informatievoorziening. Het debat handelt ook over de vraag of lokale en of regionale overheden zich eventuele tekortkomingen moeten aantrekken. Voorgenomen beleid in de gemeente Leiden¹² zal leidraad zijn voor dat debat.

Haarlem, oktober 2017

¹⁰ Enige dagen later heeft de krant hierover, mede op instigatie van Nab, uitvoerig bericht.

¹¹ Journalist, deels in ruste, geregeld werkzaam als freelancer bij Haarlems Dagblad.

¹² [Lokaal mediafonds Leiden](#)

Bijlage

Overzicht artikelen per medium eind augustus 2017. Niet alle behandelde media lenen zich voor dit overzicht.

Haarlems Dagblad, donderdag 31/8

Nieuws: opvanglocaties statushouders sluiten nog dit jaar.
Foto met bijschrift ongeluk fietser/vuilniswagen
Restaurant Staal gaat dit jaar dicht
Politiebericht
Bericht: Heemstede wil af van Eneco
Aankondiging: rommelmarkt
Portret: statushouder met coach
Windmolenpark bij A4
Buurtverbod in Hillegom
Burgemeesters ruilen van stadhuis
Column (60 seconden)
Spread: sfeer eerste indrukken nieuwe bewoners in 160 semi-tijdelijke huizen
Nieuwe busroutes Heemstede
Interview twee artiesten met aankondiging optreden
Basisschool Velsbroek verhuist
Nieuw parcours Haarlemmermeer-run
Beschouwing nieuw korfbalseizoen

Haarlems Weekblad 30/8

Honkbalverslag
Aankondiging Toneelschuur
Aankondiging festival Molenplas
Aankondiging mozaïek in winkelcentrum Schalkwijk
Popupwinkel stopt
Aankondiging parkinsoncafe
aankondiging expo architectuurcentrum
politiebericht
bericht: hfc verloor bij voetbal
Woninginbraak politiebericht
aankondiging koor
aankondiging cursus
Scholier zoekt sponsors (interview + foto)
Portret jubilerend echtpaar
Tips van de GGD
pag 6/7 onleesbaar
portret/interview piet kee
pag 10 digitaal niet leesbaar
pag 12 digitaal niet leesbaar
Geschiedenis muggenronde
Opening restaurant
Expositie aankondiging Vishal

Aankondiging voorstelling
aankondiging collecte
aankondiging opening door burgemeester
aankondiging collecte liefdadigheid
aankondiging rondleiding stad
aankondiging kunst
Uitgaansagenda (pagina)
Portret bewonerscoöperatie zonne-energie
foto n.a.v. Proefpark
aankondiging Boerenmarkt
Er komen nieuwe parkeermeters in Haarlem (koppelverkoop?)
aankondiging cursus
foto n.a.v. afgelopen muggenronde

NHnieuws (30-08)

zandvoort: man breekt pols
verder geen haarlemse regioberichten

De Haarlemmer 30-8: zomerstop

Stadskrant

Deze verschijnt maandelijks als bijlage bij De Haarlemmer. De papieren editie gaat vervallen, er blijft wel een site waar alle media kunnen profiteren van de teksten die onder verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur zijn gemaakt.

Die worden ook her en der overgenomen, is de ervaring van Karin Nab. De gratis weekbladen putten er uit, ook wijkkranten maken er gebruik van.

Uit de stadskrant van 19 juli:

- Pas op voor babbeltrucs (bericht)
- Banen erbij in Haarlem (bericht)
- Wie verdient een lintje? (bericht)
- Referendum over parkeren (bericht)
- Gratis workshop crowdfunding (bericht)
- Nieuwe Gracht klaar (bericht)
- Concerten van toptalenten (bericht)
- Cursus valpreventie (bericht)
- Strijd tegen kauwgomresten (bericht)
- Huis-aan-huis tegen eenzaamheid (verslag)
- Turquoise vaker open (bericht)
- DAK Schalkwijk (bericht)
- Voortuinexcursie (bericht)
- Gratis schoolzwemmen voor basisscholen (groot verhaal)
- Atelier biedt vluchtelingen plek in de maatschappij (groot verhaal)
- Een duik in het Spaarne, hoe (on)veilig is dat? (groot verhaal)
- Twee kilometer extra water in de Waarderpolder (groot verhaal)
- Vacatures Cultuurstimuleringsfonds (bericht)
- Meer groen en bomen op Europaweg (bericht)

- Raadsleden over peuterspeelzalen (2 interviewtjes)
- Meld zieke bomen bij Spaarnelanden (bericht)

Haarlem105

Elk half uur zijn er nieuwsberichten. Deze bevatten politieberichten, ook worden persberichten samengevat. Op het hele uur wordt NOS-nieuws doorgeprikt. De ANWB verkeersinformatie bestrijkt het landelijke wegennet.

Het vroege ochtendprogramma 'Goeiemugge' belooft vers nieuws, reportages en een portret van een 'BH'-er. Ook tussen de middag belooft de programmering naast muziek 'nieuwtjes'. Hieronder een overzicht van de uitzending van 31-8-2017

Gelezen nieuws: opvangplekken Haarlem Statushouders gaan dicht. (Is opening HD, bron wordt niet vermeld.)

- De fyra gaat weer rijden. Landelijk nieuws).
- Burgemeester Zandvoort en Blaricum ruilen twee weken. (HD, geen bron). Blijkens voorgelezen tekst is het overgenomen van NH.
- Lion Messi met beveiligers doet aardig tegen jongetje.

Nieuws 023: op het halve uur:

- Fietser onder vuilniswagen.
- Amateurvoetbalplatform organiseert voetbalgala haarlem
- Stroomverbinding TENNET voltooid.
- Richard Zijlma wordt artistiek leider conservatorium haarlem. (Bericht van twee dagen geleden, van eigen site)
- Giel Beelen gaat naar Veronica (nieuws van gisteren)
- Telefoongesprek over voetbalgala met Martijn Prinsen/aankondiging
- burgemeesterruil.
- Quiz van NH mediapartner. (Wel met bron), gaat over andere gemeenten dan Haarlem. (Zandvoort en Blaricum)
- reclames: (KIA-dealer Tinholt velsbroek), Schoenen grote maten zivanoo.com.
- telefoongesprek René roodt fietsersbond over dodehoekspiegel